

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÅRGÅNG 15
OKTOBER
1928

Pris 15 öre

Prenumerationspris:

HELÅR 8:—
HALVÅR 4:50

ALLA SPORTINTRESSERADE

GÖR ER PLIKT, GYNNA

Idrottsföreningarnas klubbtidning

ALL IDROTT

Skandinaviens 1:sta gemensamma
KLUBBORGAN.

Klubbnytt runt hela Sverige samt
UTLANDSNYHETER.

Prenumeration på Sveriges alla
POSTKONTOR.

HUSMODERN

köper

Bomullsgarn och Vävnader

från

**Gefle Manufaktur A.-Bol.
STRÖMSBRO**

och vet att hon erhåller
det bästa möjliga för sitt

HEM

**Svanens vävnader bästa vävnader!
Gefle garn bästa garn!**

Den omtänksamma husmodern vänder sig alltid till

Lunda Tvättinrättning

Garanteras ett förstklassigt arbete.
Kläderna försäkrade under tvättningen.
Telefon Drottningholm 20 och 190.

WESTLUNDS

*Fysikaliska & Homeopatiska
Institut*

Direktion: Hagard Westlund

Ex. Sjukgymnast & Hom. Läkare

System: D:r S. Hahneman

Scheelegatan 18 - Stockholm - Tel. Kh. 8120

Vardagar 11-1 & 4-6

De medel, som vid sjukbehandling å institutet
användas äro:

GALV. ELEKTRICITET, SJUKGYMNASTIK,
VIBRATIONER, MASSAGE, ELEKTRISK
HETLUFT, ULTRAVIOLETTA STRÅLAR,
HÖGSOL samt HOMEOPATI m. m.
Human taxa

Vi behandla:

Sjukdomar i matsmältningsorganen, andnings-
organen, underlivs-, hud-, kvinno- m. fl. sjuk-
domar. Obs.! Lungsot, Kräfta och smittosamma
sjukdomar behandlas ej. Den hom. medicinen
tillverkas enligt den hom. principen under ve-
tenskaplig kontroll på de apotek där denna lä-
kemedelsberedning är införd.

Frågelista för sjukdomsbeskrivning sändes på
begäran gratis.

Fråga: Hur skall jag återfå å mina silkes-
kläder och strumpor den behagliga mjukhe-
ten, som dessa ha när de äro nya?

Svar: Ingenting är lättare nu för tiden.
Köp för 35 öre en ask Mirakel-tvättpulver,
och i en handvändning bli gamla silkesplagg
som nya.
(Annons.)

Telefoner

539-8326-5619

Malmö

Perslow's

**Siden- &
Manufakturaffär**
Största urval nyheter

HERTHA

ÅRGÅNG XV

OKTOBER 1928

HÄFTE 8

Ungdomen och folkförsoningen.

Framtiden och ungdomen höra oupplösligen tillsammans. För den äldre generationen har det alltid varit svårt att förstå den närmast följande. Men förståelse mellan gamla och unga är en väsentlig förutsättning för att ett uppbyggande arbete skall kunna äga rum, och från båda sidor måste man sträva efter förståelse.

Ingen tids ungdom har genomgått sådana kriser som de unga, vilka genomlevat världskriget och de närmast följande åren. En ung tysk filosofie doktor brukar säga: "I skyttegravarna brände vi vad vi förut tillbett och vi lärde oss tillbedja vad vi förut velat bränna."

För skaror av unga blev det först en tid av oklarhet. Då jag 1920 vistades i Wien, påträffade jag ungdomar, som flyttat ut i övergivna soldatbaracker i en av stadens utkanter, emedan de "ogillade sina föräldrar". Det hade kommit till brytning mellan dem och deras närmaste, emedan de så hårt dömde den föregående utvecklingen och gjorde de sina ansvariga för följderna därav.

Nu som förr äro de unga mer eller mindre utpräglade individer, men jag tror dock, att vi för att få en överblick våga indela dem i några stora grupper.

Helt naturligt falla ytterligheter såsom fascistiska och bolsjevistiska ungdomsrörelser utanför ramen av denna framställning. De äro i många avseenden fruktansvärda företeelser, men torde bland annat på grund av det relativt begränsade antal, som slutit sig till dem, icke vara så farliga, som vi vanligen föreställa oss.

Massor av ungdom ha valt nöje och njutning till sina huvudintressen. Jag hörde för ett par år sedan en ung engelska uppläsa en dikt av en jämnårig amerikansk skaldinna. Poemet slutade så här: "Må de gamla och de visa bygga sina små stugor på hälleberget. Vi unga vilja bygga våra glänsande palats på sanden." Vi rysa, men vi måste förstå. Dessa unga hade så länge levat i mörker och gråstämning, de hade lidit så mycket. De orkade inte längre. Av framtiden vågade de icke hoppas något. Nya krig och blodiga revolutioner skulle komma. Därför ville de leva i ögonblicket och njuta sin ungdoms aldrig återkommande korta tid.

Men det finnes också ungdom med ansvars känsla och intresse för vad som sker. De mest energiska möta vi i de för detta krigförande länderna och särskilt i de länder, som genom världskriget vunnit sin frihet. De utmärka sig för bildningstörst och verksamhetslust.

Inom denna aktiva ungdom ha vi två skarpt skilda riktningar.

Den ena intresserar sig varmt för sitt eget land och är redo att offra allt, vore det också livet, för fosterlandet. De se i de andra folken i främsta rummet konkurrenter eller fiender och tro, ehuru helt visst ofta med smärta, att de endast med våldsmedel kunna försvara sitt eget land.

Den andra riktningen har av världskriget och dess följder lärt, att med våld kan intet uträttas. De ha fått blicken upp för det nära sammanhang, vari jordens olika länder kommit till varandra. Många av dem ha kommit till en ny livssyn i skyttegravarna eller under fångenskapen. De ha börjat ana något av mänsklighetens broderskap. De se som sin uppgift, att mänsklighetens andliga utveckling skall upphinna den materiella och mekaniska, och att, medan det ännu är tid, de andliga krafterna skola taga ledningen.

Men för ett sådant arbete behöves ingående kunskaper i internationella frågor, och många unga män och kvinnor, som ha ekonomiska möjligheter därför, ha börjat inrikta sina studier på internationella ämnen. Tillfälle därtill finna de i Genève vid Institut Universitaire de Hautes Etudes Internationales, Geneva School of International Studies (termin juli—september, ledare prof. A. Zimmer), vid Woodbrook College, nära Birmingham, samt i U. S. A. vid University of Georgia och University of Virginia

samt vid Williamstown College, Massachusetts. Umgänget med lärare och kamrater från snart sagt alla jordens delar gör vistelsen vid dessa läroanstalter synnerligen lärorik.

I den mån de unga, som utbildats vid läroanstalter av detta slag, bli verksamma i utrikesdepartement eller legationer, på undervisningens område och i pressens utrikesavdelningar eller de bli ledande män inom det finansiella och ekonomiska livet, kan man med skäl vänta allt större möjlighet till internationellt samarbete.

Men den stora mängden av försökningsintresserad ungdom är hänvisad till att genom föreningar och samarbete mellan föreningar förvärva sig kunskaper och göra sin insats i fredsarbetet.

Sammanslutningar av fredsintresserad ungdom bildade sig så gott som omedelbart efter världskriget i Tyskland, England, Frankrike och Holland. I början visste de unga icke klart vad de ville. Man diskuterade och experimenterade oändligt. Tysklands Wandervogel sökte sig i första rummet tillbaka till naturen för att återvinna andlig och lekamlig hälsa. Men småningom började linjerna klarna. Man sökte förbindelse med andra länders ungdom. Idéerna vunno utbredning och nådde även Norden.

Den franske katolske deputeranden Marc Sangnier har genom den av honom stiftade ungdomsföreningen La jeune Républi-

que gjort en enastående insats i arbetet för försoning mellan Frankrike och Tyskland. Besök ha utväxlats mellan ungdom i de båda länderna. I sammanhang med den Sjätte internationella demokratiska kongressen 1926, vid slottet Bierville nära Paris, anordnades av Marc Sangnier och hans unga medhjälpare ett ungdomens fredsläger med tusentals deltagare. Kväkerskan Edith Pye, känd genom sitt arbete i Frankrikes förstörda provinser, i Ruhr under ockupationen och nu senast i Kina, deltog i detta möte och skriver därom: "Absolut frihet — så vitt jag vet — aldrig missbrukad, och en djup känsla av samhörighet utmärkte dessa representanter för ungdom från trettio nationer". Man har fått en förnimmelse av, att ett stort steg framåt ändå blivit taget, så att dessa unga förstått både att nationell utveckling i bästa mening är ett stort gott och att nationella skiljemurar tillhöra en förgången tid, att en ny tid av ömsesidigt samarbete har dagats.

Dessa ungdomsrörelser ha även en stor uppgift däri, att de sammanföra ungdom av olika klasser och vitt skilda riktningar inom samma land och lära dem att förstå och respektera varandra. Detta har särskilt haft stor betydelse för Tyskland, där splittningen varit och ännu är synnerligen stor. Vid den första tyska ungdomskongressen i Dresden 1923 var allt som ett "sjudande hav", då däremot från de senaste mötena på den gamla borgen Freusburg vid Rhen berättas, att deltagarna visade

djup aktning för motsatta meningar, då de funno, att dessa voro ärliga.

År 1925 bildades en brittisk ungdomssammanslutning, British Federation of Youth, för att organisera samarbete mellan alla ungdomsrörelser och alla de ungdomsgrenar av andra rörelser i England, som ha fred på sitt program. Denna federation räknar 22 anslutna organisationer med omkring 100,000 medlemmar. Den står i livlig förbindelse med liknande rörelser i Tyskland, Holland, U. S. A. m. fl. länder. Den utger en värdefull månadsskrift, vars namn är Youth.

En mängd andra föreningar, såsom Kristliga Studentrörelsen, K. F. U. K. och K. F. U. M., Ungdomens röda kors och Internationella Scoutrörelsen, i Sverige representerad av Sveriges Scoutförbund, sammanföra även ungdom från skilda länder och knyta många bestående vänskapsband. De äro till sin verksamhet väl kända i vårt land. Här vill jag blott framhålla det värdefulla försoningsarbetet mellan de olika i Estland och Lettland boende nationerna, som utförts av det amerikanska K. F. U. K.

Bland de stora ungdomssammanskomster, som denna sommar ägt rum, må nämnas: Internationella lägren i Chevreuse och Chemin des Dames, Frankrike, Freusburg, Tyskland, och Gilleleje, Danmark, samt den av Fellowship of Reconciliation anordnade internationella ungdomskonferensen i Sandwich, England, och Internationella Kvinnoförbun-

dets för fred och frihet sommarkurs vid Westhill Training College nära Birmingham, England.

Den mest anmärkningsvärda tilldragelsen var dock säkerligen den världsongdomskongress, som ägde rum i Holland vid Aerden, nära Amsterdam, sista veckan i augusti. De delegerades antal var 461, av vilka minst en tredjedel voro kvinnor. Trettio länder voro representerade. Här voro minst 110 olika ungdomsrörelser företrädda. Bland dessa må nämnas: afrikanska studentföreningar, kväkarungdom från Amerika och England, Internationella Försoningsförbundet, K. F. U. M. och K. F. U. K., det senare bl. a. från Japan, kristliga studentföreningar, politiska ungdomsföreningar av olika färger, esperantoföreningar, nykterhetsföreningar, scouter, missionssällskap, folkförbundsföreningar o. s. v.

Det förberedande arbetet var utfört av en liten kommitté av tyskar och engelsmän. Kongressen fördelade sitt arbete på sex kommissioner med var sitt speciella ämne: rasproblem, minoritetsfrågor, politik, ekonomi, religion och pedagogik. Uppgiften var att överlägga om vad som på vart

och ett av dessa områden kan göras för freden. En av de viktigaste frågorna var det från Amerika väckta och av tyskarna förordade förslaget om upprättandet av ett Ungdomens världsförbund. Kongressen fann icke tiden mogen här för, men beslöt inrättandet av ett internationellt sekretariat, som skall upprätthålla förbindelsen mellan de olika föreningarna genom att utsända meddelanden, om möjligt en världstidskrift, som sprider underrättelser om vad ungdomen i hela världen gör för att skapa fred och försoning. Vidare skall sekretariatet, när så befinnes lämpligt, sammankalla större eller mindre kongresser eller konferenser.

Miljoner av ungdom stå av olika orsaker likgiltiga eller avvaktande. De ha icke fått kunskap om tillståndet i världen, de äro nedtryckta av arbete eller näringsbekymmer, eller kanske ha de ett flegmatiskt temperament, som förorsakar att de ha svårt att taga initiativ. Mycket kommer att bero på vilken ställning flertalet av denna ungdom kommer att intaga. Utvecklingen skall säkert sörja för att de icke kunna förbli passiva.

MATHILDA WIDEGREN.

Insamlingen för Fredrika-Bremer-Förbundet.

Kommitterades till kretsstyrelserna ut-
sända cirkulärskrivelse.

Vid Fredrika-Bremer-Förbundets års-
möte i Stockholm 1928 framgick av
den sedvanliga redogörelsen för För-
bundets allmänna verksamhet och dess
ekonomiska ställning, att utgifterna un-
der år 1927 liksom under föregående år
betydligt överskridit inkomsterna. Vid
den därpå följande livliga diskussionen
var man fullt ense om, att ökandet av
medlemsantalet vore bästa sättet att hö-
ja inkomsterna, men man insåg även,
att något ytterligare snarast borde gö-
ras för att förbättra ekonomin.

Då frågan sedermera dryftades mellan
kretsrepresentanterna fick man veta, att
Fredrika-Bremer-Förbundet, som under
snart 50 år arbetat på att höja kvin-
nans ställning, även ekonomiskt, på
grund av bristande medel ej hittills kun-
nat tillförsäkra sina egna befattnings-
havare den minsta pension. Vidare att
de å byrån anställdas löner äro alltför
låga för att befattningshavarna själva
genom besparingar skulle kunnat sör-
ja för sin ålderdom. Att byråns verk-
samhet är absolut nödvändig och till
allra största nytta ej blott för Fredrika-
Bremer-Förbundets medlemmar utan
även för alla Sveriges kvinnor inser
envar, som något satt sig in i hithöran-
de förhållanden. För närvarande bör
alltså Förbundet med all kraft inrikta
sig på att i största utsträckning samla
medel till förbättring av sin ekonomi.

För att vidare utreda denna fråga
tillsattes en kommitté, bestående av:
advokat Mathilda Staël von Holstein

(sammankallande ledamot), fru Lilly
Hellström, fru Gertrud Törnell, Stock-
holm, fru Marianne Ekman, Mariestad,
fru Astri Levisson, Göteborg, fru Elisa-
beth Quensel, Malmö, fröken Anna Sund-
bom, Gävle. Senare ha av förvaltnings-
utskottet invalts fru Asta Hägg som rep-
resentant för Stockholmskretsens sty-
relse samt fröken Elin Rheborg, Stock-
holm. Kommittén har sedermera till
sin ordförande utsett fru Elisabeth Quen-
sel, Malmö, och till v. ordförande advok-
at Mathilda Staël von Holstein, Stock-
holm.

Efter ingående överläggningar får
kommittén förelägga kretsarna och med-
lemmarna följande förslag.

Det är tydligt och ofrånkomligt, att
ett energiskt arbete måste igångsättas,
och såsom utgångspunkt och till ledning
torde böra tjäna följande plan, utvisande
Förbundets nuvarande ekonomiska ställ-
ning.

Förbundets inkomster utgöra för när-
varande cirka 14,000 kronor, varav 5,000
kronor äro en tillsvidare utgående årlig
gåva.

Förbundets utgifter röra sig om 18-
å 20,000 kronor, vadan en brist alltså för
närvarande förligger av minst 4,000 kro-
nor.

Förbundets medlemsantal vid förra
årets utgång var 5,205, varav omkring
4,900 voro kretsmedlemmar. Inkomster-
na av medlemsavgifter uppgå emellertid
till ett årligt belopp av endast cirka 7,400
kronor. Detta beror som bekant bl. a.

därpå, att till förbundsbyrån inflyta allenast kronor 2: 50 per kretsmedlem, varav avsättes ytterligare 1 krona till bestridande av omkostnaderna för tidsskriften Hertha.

I detta sammanhang torde böra erinras om att i Förbundets medlemsantal även ingå dels ständiga medlemmar, dels understödjande, vilkas avgifter icke här kunna medräknas. De ständiga medlemmarnas avgifter skola ju nämligen enligt stadgarna fonderas, de understöjdandes äro av alltför föränderlig natur för att kunna upptagas i den ekonomiska planen. De årligt betalade medlemmarnas antal utgör f. n. c:a 4,700, däri inberäknade till Förbundet direkt anslutna medlemmar, och det är från denna siffra kommitterade i sitt förslag utgått.

Den ovannämnda bristen skulle kunna täckas genom en fördubbling av Förbundets medlemsantal. Men kan antalet medlemmar icke ökas i erforderlig grad, blir det däremot absolut nödvändigt att på annat sätt trygga förbundets allmänna verksamhet.

Det ligger i öppen dag, att ett medlemsantal av inalles 5,200 personer i en mera än 40-årig sammanslutning av Fredrika-Bremer-Förbundets betydelse och med dess vittomfattande verksamhetsområden är rent orimligt litet. Som en jämförelse må nämnas, att Sveriges Husmodersföreningars Riksförbund, som bildades så sent som år 1919, har omkring 9,000 medlemmar. Det är därför nödvändigt att Förbundet starkt inriktar sig på en ökning av sitt medlemsantal, dels genom bildande av nya kretsar, dels såsom en första åtgärd

genom att varje medlem av Förbundet skaffar minst en ny medlem.

Med pensionsavgifterna för befattningshavarna ställer det sig sålunda:

För att genom Sveriges privatanställdas pensionskassa vid uppnådda 65 år bereda en årlig pension av exempelvis 1,200 kronor åt vardera av byråns båda yngre befattningshavare erfordras en årlig inbetalning till kassan av tillhoppa c:a 675 kronor. För pension av 1,800 kronor till vardera blir den årliga inbetalningen sammanlagt c:a 1,010 kronor.

I fråga om de båda äldre befattningshavarna skulle för enahanda pensioner inbetalningarna belöpa sig till ej mindre än resp. c:a 4,709 och c:a 7,064 kronor om året. På grund härav torde det bliva nödvändigt att, då dessa båda nått pensionsåldern, på annat sätt sörja för deras pensionering.

Det är självfallet, att för ifrågavarande pensionsändamål en särskild insamling av medel måste företagas. De inlutna medlemmen torde böra avsättas till en fond, av vars avkastning bestridas dels de årliga pensionsavgifterna, dels ock pensionerna till byråns båda äldre befattningshavare. För ändamålet skulle alltså efter 5 proc. ränta erfordras en fond av minst 60,000 resp. 90,000 kronor. Ju större fonden kan bli, dess bättre kan Förbundet säkerställa sina befattningshavares ålderdom. Fondens kapital får ej röras och dess ränta skall i första hand användas till pensionsavgifter och pensioner, i andra hand till den allmänna verksamheten.

Kretsarna och medlemmarna böra alltså enligt kommitténs förslag på det

sätt och genom de särskilda åtgärder vederbörande krets själv må finna för sig lämpligast inrikta sig dels på en fördubbling av medlemmarnas antal, dels på bildandet av en pensionsfond. Insamlingen till en pensionsfond på 90,000 kronor skulle sålunda betyda, att varje krets bör insamla en summa motsvarande omkring 20 kronor per medlem. Det synes kommitterade, som om på de härmed föreslagna vägarna skulle genom det för kretsarna och de enskilda medlemmarna minst betungande sättet kunna nås vad vi alla eftersträva: möjlighet för Fredrika-Bremer-Förbundet att till nytta för oss alla kunna fortsätta sitt arbete, lugn för dem som bära den tyngsta arbetsbördan.

Insamlingen bör vara avslutad till årsmötet 1929 i Gävle, som har att närmare besluta om fondens användning, varefter densamma överlämnas till Fredrika-Bremer-Förbundet att av dess styrelse förvaltas.

Kommitterade hemställa härmed, att styrelsen för Fredrika-Bremer-Förbundets krets i ———— ville taga under övervägande ovanstående framställning och godhetsfullt före den 15 september 1928 meddela kommitterade om och i vad mån kretsen är beredd att efterkomma här framställda förslag. Det behjärtansvärda och nödvändiga i en kraftig aktion framstår ju tydligt och förpliktande för oss alla.

Kommitterade mottaga med tacksamhet förslag till olika sätt för insamlande av medel.

Kommitténs arbete bedrivs i samråd med förvaltningsutskottet.

ELISABETH QUENSEL.

MATHILDA STAËL von HOLSTEIN.

LILLY HELLSTRÖM.

GERTRUD TÖRNELL.

MARIANNE EKMAN.

ASTA HÄGG.

ASTRI LEVISSON.

ELIN RHEBORG.

ANNA SUNDBOM.

Bidrag och insamlade medel sändas till fru Lilly Hellström, Jungfrugatan 30, Stockholm. Medlen insätts omedelbart på bank, tills redovisning sker.

Fru Gertrud Törnells adress är Värstavägen 18, Stockholm Ö. Dj.

*

I början av juni månad utsändes ovanstående cirkulärskrivelse till Fredrika-Bremer-Förbundets kretsar. Sedan svar nu inkommit från de flesta, är det med stor glädje och tacksamhet som kommittén konstaterat hur förstående kretsarna ställa sig till dess förslag. Visst märker man att en del kretsstyrelser med ej så liten oro fråga sig hur det skall bli möjligt att gå i land med det hela. Och kommittén förstår dem så väl. Det är nog ej lätt på en liten ort varken att samla ihop pengar eller fördubbla medlemsantalet. Men så gott som överallt tycks man i alla fall säga sig att dessa svårigheter äro till för att övervinnas. Och då bli de övervunna, det är min tro! Förslagen äro

många och olika. Man planerar lotterier, teaterföreställningar, man funderar på en fest för mödrar med barn under skolåldern, på basarer, soaréer. I Stockholm hoppas vi i början av december få fullt hus i Konserthusets stora sal på en fest, där kronprinsessan lovat närvara och Selma Lagerlöf lovat tala och där dessutom andra stora attraktioner äro att vänta. I somliga kretsar ämnar man också försöka med insamlingslistor, och för att öka medlemsantalet tänker man skicka ut kallelsekort. Det senare kommer att ske bl. a. i Stockholm.

Det är uppmuntrande att av kretsstyrelser och medlemmar mötas med så stor förståelse, icke minst emedan detta visar att man inser vad Fredrika-Bremer-Förbundet betytt och betyder för Sveriges kvinnor. Vad det innebär att förbundet inrättat och kan vidmakthålla sin upplysningsbyrå, sina skolor och sjuksköterskebyråer, att det stiftat och förkovrar sin stipendieinstitution, att det med insikt och oväld står vakt kring frågor om lagar och löner. Och — sist men ej minst — det vittnar om att man uppskattar vikten av att förbundsbyrån i sin tjänst förfogar över dugliga, sakkunniga arbetskrafter. När vi alla förstå allt detta, då kunna vi ju inte annat än, var och en efter sin förmåga, hjälpa till. Nu när förbundet behöver oss!

GERTRUD TÖRNELL.

Notisspalten.

I. C. W:s exekutivmöte 1929.

Internationella kvinnoförbundets andra exekutivmöte före det instundande stora ordinarie femårs-mötet, i Wien 1930 kommer att äga rum i London den 29 april—8 maj 1929. Programmet föreligger ännu ej, men upptar — som givet är — preparerande av de ärenden som skola förekomma till behandling i Wien.

Möteslokal blir Montefiore Hall, St. John's Wood Road, N. W. 8.

"— och dotter".

För något mindre än två år sedan bildades i London en sammanslutning av affärs- och yrkeskvinnor under ordförandeskap av Lady Rhondda, med syfte att arbeta för att affärsägande fäder ville låta döttrar — som av ålder varit faller med sönerna — bli meddelägare och medadministratörer av deras affärsföretag i den mån lust och fallenhet härför finnas.

Ordföranden själv i föreningen, Lady Rhondda, är ett synnerligen gott demonstrationsobjekt för idén som förfäktas. Redan 1918 efterträdde hon sin far som verkställande direktör i hans stenkolsgruvbolag i Wales — i förbigående sagt visade sig hans säte i överhuset, som efter hans död självfallet borde blivit hans dotters i hennes egenskap av "Peeress in her own Right", mera svårerövat. Trots Lady Rhonddas upprepade stormlöpningar för detsamma vilja lorderna ej erkänna denna hennes "own Right"! Men i Londons Institute of Directors är hon den första valda kvinnliga ordföranden.

Den här nämnda sammanslutningen har en första framgång att notera. En fiskhandlare i Caterham har tagit i sin dotter i firman och en skylt med "H. Marmont and Daughters" fröjdar nu — eller förargar — Caterhambornas ögon.

Det skulle vara fägningsamt att träffa på svenska affärsskyltar med "— och dotter".

En drottning på krigsstigen.

Drottning Souriya av Afghanistan har återvänt till sitt Orientrike, men ingalunda som den orientaliska vilken lämnade det för Europaturen med sin gemål. Västerlandets luft blåste till att börja med bort slöjan, och hon har nu konsternerat alla Österns ortodoxa muselmaner med att tillåta både solen och allmänheten att skåda hennes anlete.

Men inte nog med detta. Västerlandets ande har henne visserligen i sitt våld, hon har ställt sig i bräschen för sina purdahfångna systrars frigörelse. Hon har gjort sig till ledare av en verklig social reformkampanj, bekämpandet av purdahns avskiljande gräns för kvinnorna i det afghanska hemmet och därmed även i hela samhällslivet.

Får man tro att en drottningens reformkamp kan utträtta något verkligt mot Österns muselmaner — och dess kvinnors sekellånga försoffning!

Kungens självhärskartag.

Men Afghanistans konung ger inte sin drottning efter. Arbetar hon på att få bort slöjorna och purdahn, så har hennes kunglige make tagit itu med en inte mindre revolutionerande gärning. Han ämnar utrota månggifvet i sitt rike, och som självhärskare förordnar han helt enkelt att om någon statens ämbets- eller tjänsteman lägger sig till med en andra hustru får han samtidigt inlämna sin avskedsansökan. Kuren är radikal och trogligen också effektiv. I fråga om officerarna går han ännu mera hårdhänt till väga. De som redan ha mera än en hustru lära skola avskedas.

"Med kvinnlig medverkan".

Hur mycket ha vi egentligen att berömma oss av här i Västerlandet. Purdahn går igen hos oss både här och där.

Sistlidne juli hölls en barnskyddskongress i Paris. En i ögonen fallande, fullständig frånvaro av kvinnor i presidiet och som talare och rapportörer utmärkte kongressen. Inte ett enda anförande

av någon kvinna, inte en av direktriserna eller föreståndarinnorna för existerande barnavårdsanstalter syntes till i ledningen. Estraden var fullpackad av män, och de barnavårdsinstitutioner som besöktes visades och demonstrerades av män. Vid den session som ägnades frågan om barnens uppfödande vid modersbrösten intogo sju ton herrar efter varandra talarstolen, av vilka elva föredrog rapporter — eller framhöll sina åsikter — eller sina erfarenheter. En av dessa slutade sitt anförande med följande ord: "— genom vår strävan — och på så sätt — ha vi, med kvinnlig medverkan, lyckats" — !

Nya förbundsmedlemmar.

Hudiksvall: fru Herta Sundblad, fru Lisa Westberg;

Karlskrona: fru Dagmar Fürst;

Lidingö: fru Anna Corfitzen;

Mariestad: fröken Märtha Cardell, fru Dagmar Hedin, fru Ruth Ljungvall, fru Bertha Ohde, fröken Martha Rehn, fru Ingeborg Siewertz;

Mjölby: friherrinnan Signe Ehrencrona, fröken Lydia Johansson, fru Agda Pettersson, fru Eva Träff;

Stockholm: friherrinnan Edit Cederström, fru Evelyn Lindström, fru Ellen Wahlström, fru Lilly Öhrström, fru Augusta Agri, fröken Annie Bergman, fröken Märta Brandberg, fröken M. Carlsson, fru Carola Goldkuhl, fröken Gerda Henschen, fröken Lalla Kugelberg, fröken Hillevi Nordstedt, fru Vera Olsson, fröken Elisabeth Skarin, fröken Elin Steen.

Växjö: fru Elsa Brundin, teol. kand. Anna Edmar, fru Märta Helin, fröken Gerda Krusell, fru Thyra Wadner, fru Vejde, fröken Elsa Åstrand.

Stockholms stadsbibliotek.

Av andre bibliotekarien **Greta Linder.**

Stockholms stadsbibliotek har under det sist förflutna halvåret varit så omskrivet, att det endast är med stor tvekan man lägger ännu en redogörelse till alla de föregående; några nya synpunkter kan det i varje fall ej bli tal om att framföra. Men kanske ligger det ändå något riktigt i redaktionens åsikt, att öppnandet av ett stort kommunalt bibliotek i Stockholm är en händelse, som icke kan förbigås med tystnad av en tidskrift som Hertha.

I fråga om det nya stadsbibliotekets historik skall jag fatta mig kort och begränsa mig till den period, under vilken Stockholms stadsbiblioteksfråga kan anses ha befunnit sig i ett så att säga akut stadium.

Förslaget att inrätta ett stadsbibliotek i Stockholm framfördes för första gången inom stadsfullmäktige i en motion år 1909, som resulterade i tillsättandet av en kommitté för att utreda frågan. Denna kommitté var färdig med sitt förslag hösten 1912, just vid den tidpunkt, då första utdelningen av den till stadsfullmäktiges disposition stående avkastningen av den Forsgrénska fonden skulle äga rum. Det gällde en förhållandevis stor summa, en halv million kronor, och förespråkarna för ett stadsbibliotek lyckades placera detta förslag bland dem mellan vilka det slutliga avgörandet kom att stå, ett resultat som i väsentlig grad var att tillskriva dr Valfrid Palmgrens oförtröttliga entusiasm för saken. Emellertid beslöto stadsfullmäktige att disponera pengarna på annat

sätt, och hela frågan kom därefter att skjutas något i bakgrunden, ända till dess år 1918 en ny utdelning av samma fond skulle äga rum. I samband därmed kom frågans slutliga lösning. I mars 1918 erhöles från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse ett erbjudande att med en million kronor bidra till uppförande av ett Stockholms stadsbibliotek, under förutsättning att stadsfullmäktige anslog de tillgängliga medlen av Forsgrénska fonden, 575,000 kr., till samma ändamål samt dessutom kostnadsfritt ställde en tomt till disposition. Utgången kunde ej bli mer än en. Stadsfullmäktige mottogo med tacksamhet gåvan och förklarade sig villiga att uppfylla de vid den fästade villkoren. Därmed var frågan förd i hamn i ett slag och på ett sätt, som överträffade allt vad man vågat hoppas.

En kommitté utsågs, som genast skred till verket för att bereda ärendet. Denna var färdig med sitt arbete i början av år 1922, och efter en del bearbetningar av dess förslag, under ledning av borgarrådet Oscar Larsson, kunde bygget sättas i gång på hösten 1924. Det bör kanske nämnas, att då på grund av stegrade byggnadspriser de tillgängliga medlen befunnos otillräckliga ett ytterligare tillskott på 130,000 kr. ställdes till förfogande av den Wallenbergska stiftelsen och att stadsfullmäktige beslöto att för ändamålet disponera avkastningen av Danelii donationsfond, 250,000 kr. Våren 1928 stod byggnaden färdig; den 31 mars äg-

de invigningen rum och två dagar senare öppnades biblioteket för allmänheten.

Jämsides med byggnaden har den institution, som bor inom dess murar, grundats och vuxit fram. Det egendomliga och orimliga förhållandet i Stockholm var nämligen, att man ej blott saknade ett centralbibliotek utan överhuvud taget av staden driven biblioteksverksamhet av den art, varom det här är fråga. Bibliotek av den typ, som stadsbiblioteket representerar, alltså motsvarande de anglosachsiska *public libraries*, som icke avse att tillgodose vetenskaplig forskning utan den stora allmänhetens krav, ha visserligen existerat i Stockholm sedan ganska lång tid tillbaka — hit äro att räkna de talrika församlingsbiblioteken, av vilka de äldsta verkat ända sedan 1860-talet, Stockholms arbetarebibliotek, de av Folkbildningsförbundet grundade biblioteken, den speciella typ, som representeras av Stockholms barn- och ungdomsbibliotek o. s. v. — men det är gemensamt för dem alla, att de ej varit kommunala institutioner, om än staden i ett par fall på senare år gett betydande bidrag till driften.

Lösandet av byggnadsfrågan för ett Stockholms stadsbibliotek ledde emellertid automatiskt till biblioteksverksamhetens kommunalisering. I maj 1925 utnämndes till stadsbibliotekarie fil. dr Fredrik Hjelmqvist, och 1:sta juli samma år började en, visserligen helt liten inköps- och katalogiseringsavdelning sin verksamhet. Denna avdelning utvidgades betydligt under år 1927 i samband med att arbetsrummen i nybygget kunde tas i bruk. När byggnaden stod färdig, hade man redan ett bokbestånd om c:a

120,000 band, av vilka dock blott hälften voro katalogiserade. Den höga bok-siffran berodde i ganska avsevärd grad på de stora tillskott, som kommit från bibliotek, som nedlagt sin verksamhet med anledning av stadsbibliotekets grundande. Det kan vara skäl att i detta sammanhang rätta en vanlig missuppfattning, nämligen att tillkomsten av ett stort centralbibliotek skulle betyda, att man koncentrerade all verksamhet till denna enda byggnad. Detta är ingalunda förhållandet. Stockholms stadsbibliotek är visserligen en institution, men verksamheten drives i flere olika lokaler; sålunda finnas redan — utom huvudbiblioteket — två filialer på Södermalm, en i Arbetarebibliotekets f. d. lokal på Norra bantorget samt dessutom mindre utlåningsstationer i Bromma, Enskede, Aspudden och Älvsjö. Införlivandet av äldre bibliotek med stadsbiblioteket är en utveckling, som kan beräknas fortsätta till dess praktiskt taget all biblioteksverksamhet av denna art blivit en kommunens angelägenhet.

Men även om alltså Stockholms stadsbibliotek redan hunnit en god bit på sin väg, står man ännu långt från målet. Biblioteket är en ung institution, och ungdom hör som bekant icke till de mera lyckade egenskaperna, när det gäller bibliotek. Dels kommer bibliotekets samlingar att under långa tider framåt uppvisa luckor, på vilka endast mångårigt systematiskt samlande kan råda bot, dels måste det ta sin tid, innan biblioteket kommer upp till årliga ans'lag, som kunna anses motsvara de anspråk, vilka ställas på det. D. v. s. något slutgiltigt jämviktsläge är inom överskådlig tid icke ens att tänka

på. Ty i fråga om bibliotek gäller nämligen, liksom kanske om en hel del andra institutioner, att ju bättre man tillgodoser kraven, dess större blir den publik, som söker sig dit. Det kan ju hända, att man en gång kan nå ett maximum, som betecknar mättnad, men det lär varken denna eller nästa generation av folkbibliotekarier få uppleva. I varje fall betyder emellertid vad som redan vunnits ett sådant framsteg jämfört med tidigare förhållanden, att man ej kan förundra sig över den glada förvåning, vilken som regel präglar allmänhetens syn på det nya biblioteket. Det kan i detta sammanhang vara skäl att omnämna den tydligt ökade tillströmningen av bildad medelklass.

Vad själva byggnaden beträffar är det kanske inte så lätt att utan planritningar eller fotografier ge någon åskådlig bild av den. För dem som ha verkligt intresse för saken, vill jag i stället rekommendera ett personligt besök, något som vanligen brukar resultera i ett lidelsefullt partitagande för eller emot byggnadens yttre arkitektur, under det att dess inre nog mera allmänt tvingar till beundran, oreserverad eller reserverad; likgiltiga lämnar den i varje fall inte många.

Läget nedanför Observatoriekullen, i hörnet av Odengatan och Sveavägen, är åtminstone f. n. icke fullt så centralt som önskligt vore, men kommunikationerna i olika riktningar äro goda, och hela den närmaste trakten är tätt bebyggd. Dessutom har man i det omedelbara grannskapet två kulturinstitutioner, nämligen Stockholms högskola och Handelshögskolan, vilket ur olika synpunkter kan anses vara en fördel.

Byggnadens grundform är enkel och

överskådlig, en cirkelrund mittbyggnad omgiven av tre lägre tangerande flyglar (den fjärde flygeln fick av ekonomiska skäl strykas, men utgör bibliotekets närmaste utvidgningsmöjlighet). Från Sveavägen leder en sakta stigande bred trappa upp till huvudingången, en hög glasportal av egyptisk verkan. Man kommer först in i en med stuckreliefer av Ivar Johnson vackert dekorerad vestibul, från vilken ytterligare en trappa leder upp till den stora huvudvåningen, där de för den vuxna publiken avsedda lokalerna koncentrerats, dels den stora runda tornsalen av mäktig höjdverkan, där utlåningen försiggår, där den stora huvudkatalogen står uppställd och där man runt väggarna finner c:a 15,000 band skönlitteratur på svenska och främmande språk. På två amfiteatraliskt anordnade gallerier stå uppställda en del mindre begärliga arbeten, liksom man i ett stort magasin under utlåningshallen har utrymme för c:a 100,000 band. På var sin sida om stora hallen, i den norra och den södra flygeln, ligga de s. k. facksalarna med bibliotekets bestånd av katalogiserad facklitteratur, i den norra salen huvudsakligen humanistisk, i den södra, som är dekorerad med fyra freskomålningar av Hilding Linnqvist, geografi, teknologi, naturvetenskap m. m., sammanlagt något över 20,000 band. Dessa facksalar fungera på samma gång som läsesalar; i vardera finnas 95 sittplatser. I huvudvåningen är ytterligare inrymt ett särskilt tidskriftsrum med omkring 400 tidskrifter samt ett studierum för dem som önska mera stillhet än de stora salarna kunna erbjuda. — Slutligen må nämnas, att den översta våningen är reserverad för personalens

En specialaffär har alltid större möjligheter att tillfredsställa sina kunder, ty där finnes största urval och billigaste priser. Varje dam bör därför köpa sina underkläder, korsetter, corseletter, strumpor och handskar hos **Twilfit, Nybrogatan 11, Stockholm.**

arbetsrum samt rum för studiecirkelns sammanträden.

I alla boksalar har man använt sig av systemet med "öppna hyllor", d. v. s. fritt tillträde för allmänheten direkt till böckerna, ett system som visserligen på senare tid tillämpats på olika håll i Sverige, men aldrig i tillnärmelsevis denna skala. Om metodens stora fördelar jämfört med det gamla systemet, där bokurvalet måste ske enligt katalog, torde inte råda mer än en mening bland den allmänhet, som haft några tillfällen till jämförelser. Överhuvud taget visar sig publiken i högsta grad uppskatta de förmåner, som här bjudas: de enligt mångas tycke förbluffande liberala utlåningsreglerna, kortkatalogernas relativa lättillgänglighet, den snabba expedition, som senare års utvecklade biblioteksteknik möjliggjort o. s. v. Det kan här nämnas, att utlåningen vid denna tid av året (början av oktober) stiger till omkring 1,500 lån pr dag enbart i de vuxnas avdelning i huvudbiblioteket, vilket betyder att man i november månad, då verksamheten brukar kulminera i folkbiblioteken, har att bereda sig på en utlåning av inemot eller kanske över 2,000 band om dagen.

Kommer så det särskilda kapitel, som heter barnbiblioteket. I stadsbiblioteket har ungdom upp till 17 år sin egen avdelning, fullkomligt avskild från de vuxnas, men f. ö. utgörande en miniatyr av denna med samma fördelar plus den extra omvårdnad, som kan vara påkallad. Inte att förglömma är det lilla förtjusan-

de sagorum, som dekorerats av Nils Dardel, där barnbibliotekarierna flera gånger i veckan berätta sagor för sin ständigt lika hungrande publik. Frekvensen i barnavdelningen är våldsamt — c:a 700 barn om dagen får man redan vid denna tid av året ta emot, och sedan blir det ändå mycket värre. Att en avlastning här måste äga rum är redan tydligt, och frågan hör f. n. till de mera brännande inom stadsbiblioteket.

Som slutomdöme om byggnaden torde det icke vara överdrivet att säga, att hur man än bedömer dess yttre arkitektur och hur man än ställer sig till vissa bibliotekstekniska detaljer i det inre, så kvaistår som ett faktum, att man icke f. n. i Europa kan finna något motstycke, icke något bibliotek av denna typ som fått en värdigare ram, varken med större mått eller gedignare utförande. Även om vi inom den närmaste framtiden skulle få ett par konkurrenter, t. ex. Prags nya stadsbibliotek och den byggnad, som håller på att uppföras för det Deichmanske bibliotek i Oslo, så torde vi i alla fall stå oss gott. Detta är så mycket mer glädjande att kunna konstatera, som man annars måste erkänna, att Sverige på de moderna folkbibliotekens område hittills icke intagit någon ledande ställning. Detta är egentligen vår första stora triumf, och det var också endast med stadsbiblioteket som pièce de résistance, som Sverige i somras vågade inbjuda till ett allmänt nordiskt biblioteksmöte i Stockholm.

RATIN

UTROTAR RÄTTOR OCH MÖSS

Hamngatan 26, STOCKHOLM Tel. 10270

E t t t j u g o f e m å r s j u b i l e u m 1904—1929.

Inbjudan till Internationella kvinnorösträttsalliansens elfte kongress, Berlin 17—22 juni 1929.

I nternationella kvinnoalliansen för rösträtt och lika medborgarskap inbjuder alla sina vänner att närvara vid högtidlighållandet av dess tjugofemte årsdag i Berlin 1929. Det var där 1904 som Alliansen under namn av "Internationella kvinnorösträttsalliansen" startade på sin väg. Då omfattade den endast några stycken anslutna föreningar, nu är den en stor organisation med affilierade föreningar från 42 länder. Vilken segerrik utveckling visar ej dessa tjugofem års historia. När pionjärerna mötas nästa år i Berlin — ack att så många av dem nu äro endast ett heligt minne för oss — skola de för visso med tacksamhet se tillbaka på den förvånande uppfyllelsen av så många av deras förhoppningar. Det finnes ingen kontinent där inte kvinnor rösta, inget yrke, som inte kvinnor utöva, och långsamt men säkert utbreder sig likalönsprincipen. I fråga om den lika moralen är nu den reglementerade lastens fördömliga system så gott som överallt misskrediterat och på väg att hastigt försvinna, och Nationernas förbund ställer undertryckandet av handeln med kvinnor som en av sina förnämsta uppgifter. I flertalet länder har kvinnornas medborgerliga kompetens erkänts och gift kvinnas medborgarrätt räknas inte längre in i hennes mans. I större eller mindre

utsträckning ha kvinnorna i det hela taget erövrat rätten till egen nationalitet. Seger har i rikt mått redan vunnits för kvinnofrigörelsens sak: hjälp oss att nu på ett värdigt sätt fira dessa segrar och att manifesteras vår allvarliga och fortsatta strävan att föra vår stora rörelse fram mot dess slutliga mål — full likhet i frihet, ställning och möjligheter för män och kvinnor på varje livets väg.

Alliansen uppfordrar därför sina fyrtiotvå anslutna föreningar och nya sammanslutningar, vare sig tillfälligt affilierade eller som söka inträde, att skicka fulltaliga ackrediterade delegerade till dess elfte kongress. En varm inbjudan går därutöver till alla kvinnoföreningar, nationella som internationella, vilka biträda alliansens syften, att skicka fraternal delegates, och alliansen ger uttryck åt sin förhoppning att enskilda medlemmar liksom personliga vänner och främjare av kvinnorörelsen i alla länder skola närvara vid kongressen och visa sitt levande intresse för den stora saken.

Även om vårt program främst blir en triumferande rekapitulation av de tjugofem årens framgångar, komma vi ej att glömma det arbete som ligger framför oss: rösträtten som ännu återstår att erövra i många europeiska länder, i Sydafrika, i de flesta

av Österns länder; de problem som möta i samband med en lika-moral-standard, nationalitetsfrågan, den ogifta modern och familjepensions-systemet, den ogifta kvinnans rättsliga ställning, kvinnors anställning i poliskårerna, i yrken, industrier och statstjänsten. Sist, men icke minst av vikt, skola vi framlägga det arbete som gjorts av fredskommittén och Nationernas förbund, grundat på instruktionerna från vår sista kongress i Paris 1926.

Vårt förnämsta mål är nu att intressera och uppfostra kvinnorna i alla länder för medborgarskapets plikter, antingen de äga eller ej äga rösträtt. Kvinnorna måste inse att de ha att giva staten och samhället ett tillskott som ingen man kan på samma sätt göra. De måste lära att göra sig fria från en mängd traditionella och rent maskulina uppfattningar och skärpa sin speciella syn som kvinnliga medborgare. Detta uppfostringsarbete är — sedan rösträtten vunnits — alliansens främsta uppgift. Först när kvinnorna lärt sig att på en basis av andlig självständighet arbeta för sitt land och för mänskligheten skola de nå frihet i detta ords innersta betydelse. Denna frihet

återstår att vinna. Samverkan mellan alla frihetens vänner är alltjämt ytterligt av nöden och bör ej få länkas in i nya arbetsfärer förr än varje spår av undertryckande, varje rest av uppkonstruerad könsdifferentiering har förflyktigats i det gångnas skuggor.

*

Denna kallelse, som åsyftar en mångtalig och festlig samling till firande av det tillryggalagda kvartseket av arbete och segrar som rösträttsalliansen nu snart, med berättigad stolthet, kan se tillbaka på, är undertecknad av alliansens styrelse. Med nuvarande ordföranden Mrs Margery I. Corbett Ashby främst och efter henne Mrs Carrie Chapman Catt, nu hedersordförande, men kvar i allas minne såsom den stora ledaren, som under större delen av den tid som gått med aldrig svikande kraft och klokhet stod i spetsen för det internationella rösträttsarbetet.

De namn, som läsas under det två presidenternas, representera ytterligare sexton olika länder, däribland fröken Ingeborg Walins för Sverige.

Korrespondens avseende upplysningar om och deltagande i kongressen går tills vidare under adress: Headquarters, 190, Vauxhall Bridge Road, London, S. W. 1.

Söndagsmorgon och torghandel i Barcelona.

Barcelona är kanske ingen rolig stad i sig själv, men den har härliga omgivningar. Med bil eller diverse spår-vagnar kommer man på en kort stund upp till Tibidabo, Barcelonas Holmenkollen vad den ståtliga utsikten beträffar. Ned mot staden och havet var den lika fängslande som in mot bergen, med Montsalvat, Graalriddarnas heliga berg, som strålande medelpunkt. För övrigt fann jag Barcelona bättre än sitt rykte, åtminstone som det kommit till mina öron. På "La Rambla" är det liv och färg och särskilt på morgnarna den gladaste blomsterprakt. Gatorna i övrigt ha något vänligt och trivsamt över sig med sina blomsterlådor överallt utanför fönstren, och välvårdade parker äger Barcelona som de flesta spanska städer. Barcelonas dom är en pärla, och flera sevärdheter skulle jag räkna upp, om det vore min avsikt att skriva en reseskildring.

Barcelona är som vilken stad som helst brukar man säga, men det anser jag bara som endels sanning. Det har inte så mycket av turisternas Spanien, som är vackra andalusiskor med jättelik härkam och mantilj och dansande zigenskor och moriska byggnader å la Granadas Alhambra eller Seviljas Alcazar. Men Barcelona har trots sin prosaiska köpstadskaraktär ändå något av spansk anda över sig, d. v. s. av den grandezza, så som vi se den i Madrid och som tar sig uttryck i de stort, ofta alltför stort tilltagna utrymmena, breda, breda gator, stora, stora offentliga byggnader, oändliga parker. Den plats,

som upplåtits för det kommande årets internationella utställning i Barcelona, är något så kolossalt både vad parkanläggningar och byggnader beträffar, att man blir helt förbryllad, då man ser det och hör, att man hållit på i årtal för att iordningställa allt detta för en utställning på några korta månader. Det är som sagt en viss "storhet" över Barcelona, som jag uppfattar som ett spanskt nationaldrag. Någon gång kan detta karaktärsdrag gå till överdrift, som snarast måste betecknas som ett lyte. Men då antager även dårskapen monumentala former. Ty vem kan se Templo de la Sagrada Familia, den heliga familjens kyrka, utan att gnugga sig i ögonen och undra, om han drömmer mardrömmar. Något så bisarrt får man leta efter. Är den ett ystert skämt med heliga ting eller en skapelse, där en förvirrad fantasi gjort sjukligheten genial? Att man arbetat på kyrkan i fyrtiosex år utan att ännu ha den mer än halvfärdig är kanske icke heller helt ospanskt.

Det var emellertid söndag förmiddag, jag hade lyckligen undanstökat stadens sevärdheter och kände mig på ett angenämt sätt söndagsledig, kunde gå och flanera och titta på det som föll mig in. Jag hade just varit ute på Montjuick, där utställningsplatsen är belägen, och i sällskap med min vän i Handelsdepartementet sökt utröna, var Sverige fått sin plats utstakad. Upp mot Montjuick vandrade en ström av människor för att njuta söndagsuteliv, ju längre vi kommo ner mot staden, ju fler kvinnor mötte vi, som hade söndagshönan dinglande i

handen. Den var inte alltid slaktad än, och klockan närmade sig eiva, men man har sena mattider i Spanien. Vi spatserade på måfå på gatorna här i stadens utkant och stodo så oförmodat mitt utanför en väldig grönsakshall. Som en jätteskål med blandad frukt tedde sig det hela. Allt som södern kan bjuda av frukter och grönsaker radades där upp till kräsna husmödrars val, och jag vill lova att välja gör man, och ratar gör man mer än gillar. Strömmen in i hallen var så kompakt, att man knappast kunde tränga sig fram mellan de besökande. Ändå hade en del av handlarna tydligt tagit sin Mats ur skolan och resolut flyttat köpenskapen utanför hallen, ty långt fram på gatan fick man de första tillbudet att handla och kunde kasta ett första öga på de läckra högarna av allehanda grönsaker, mellan vilka tomater och paprika lyste rött, medan citroner och apelsiner skänkte de glada gula färgklickarna.

Det var just i den minuten, som mina tankar gingo till ett par av min barndoms tanter hemma i Sverige. Det skulle bereda mig det mest storartade nöje att få taga dem direkt hemifrån och ställa dem på ett sådant torg en söndagsmorgon, — jag såg på min klocka, hon var tio minuter över elva — och säga till dem. ”Se all denna härlighet, som ni hemma trängta efter och betala med priser, som skulle komma dessa trädgårdsmästare att dåna av glädje, köp vad ni har lust, men klockan 1 skall lunchen vara färdig och klockan 7 midnatten, och kött och fisk kan ni köpa på hemvägen.” ”Vilket dåligt skämt”, skulle mina hedervärda tanter av den gamla husliga typen svara, ”inte köper

man söndagsmaten på söndagen, inte köper man överhuvudtaget maten några minuter innan den skall stå på bordet, åtminstone gör icke en ordentlig, tränad och gammaldags husmoder det. Har du tagit oss hit för att reta oss med vad vi ändå icke kunna använda. Men här äro vi nu, så låt oss handla, korgar och kassar och lass fulla, låt oss sylta och salta och koka in och ställa hyllorna fulla i våra källare och skafferier. För dagen behöva vi ej sörja, ty söndagsmaten beställa vi därhemma på fredagen, få hem den på lördagens morgon, ha den kokt lördag kväll och kunna få njuta söndagen med ro.”

”Källare och skafferier”, skulle den sydländska husmodern svara, ”det har jag aldrig haft varken det ena eller andra, i varje fall inte vad ni av allt att döma mena därmed. Ha mat stående från dag till dag, hur skulle jag kunna det med mina utrymmen, och vad skulle det förresten tjäna till, då var dag ger mig möjlighet att köpa vad jag behöver. Men nog kan jag laga mat, och träning har jag väl också” — och nog blir det fem rätter för att inte säga åtta à nio, om det är i Spanien, foga vi till.

”Det där är en klimatfråga”, säger någon. Naturligtvis är det det, i dubbel mening för övrigt. I södern står sig inte maten från dag till dag, i Norden måste man taga vad sommaren ger med något frikostigare hand och spara för den långa, dyra vintern. Men klimatet är som bekant en icke oväsentlig medskapande faktor, då det gäller folkkaraktär och lynne. Den kalla bistra vintern har gjort nordens folk mer förutseende och betänksamma. Nödvändigheten har skänkt oss en hem- och bostads-

Ideal — och ett stycke verklighet.

Jag befinner sig i en liten by i Södra Tyrolen, den mest förtrollande man kan tänka sig. Sitter jag utanför min "Gasthof", som ligger vid torget, har jag framför mig den stora, enkla brunnen, där en drake med synnerligen ofarligt utseende ständigt sprutar ut friskt bergvatten; ovanför honom står S:t Florian, de tyska alptrakternas speciella skyddshelgon, med en skopa i handen, i färd med att släcka ett brinnande hus — i Alperna höra ju åskvädren till ordningen för dagen. Från fönsterbräderna i de vita husen med de gröna luckorna lysa pelargonier i alla färger. Mitt på torget står klockstapeln, och längst bort, bakom en rad kastanjer, kyrkan. På söndagen är den fylld med bondfolk — männen ha en stor, skär nejlika i hatten, kvinnorna bära rikt blommiga halsdukar — och då utgår därifrån processionen, som drar bort över fälten för att bedja om vackert väder under höskörden.

Man tröttnar inte på att sitta där och se hela den lilla byns liv utspelas inför ens blickar. Särskilt på kvällarna är det fullt på torgets bänkar, och ser man de gamla männen med sina långa skägg vila där, tänker man på gestalter

kultur, som vi äro stolta och tacksamma över, och en matordning, som vi icke i förstora vilja släppa. Men utan att ta parti varken för eller mot, kanske ibland det kunde lätta vårt humör och hemmets på samma gång, om vi lärde oss att damma och städa, sylta och safta, salta och koka in litet mindre än vi göra.

HANNA RYDH.

ur bibeln, rastande under vandrigen. — Gärna sitter jag också uppe på höjden, som min by klättrar utför, och ser ner mot dalen, på vars sluttningar överallt "die frommen Hütten steh'n" och i vars botten en annan by ligger; därifrån ringa kyrkklockorna sitt svar till S:ta Anna, S:t Valentin och alla de andra små kapellen på höjderna. Jag läser i den enda bok jag fått med mig, "Die Blümlein des heiligen Franziskus", legenderna om helgonet, som genom makten av sin godhet och sin förståelse för alla levande varelser övervann även de onda människorna, iövarna, och vargen, det onda vilddjuret, och fick dem att böja sig under Guds lag. Och jag tycker, att de fromma berättelserna stämma så väl överens med den strålande, friska bergnaturen och de enkla, troskyldiga människorna omkring mig. —

Jag sitter på fåget, som för mig upp mot Brenner. Sällskapet i kupén är naturligtvis mycket internationellt. Bland passagerarna är också en sydtyrolare, som snart kommer i samspråk med ett par tyska medresande. Utgångspunkten för samtalet är den stora händelsen då den italienske konungen avlade ett besök i Bozen, Sydtyrolens huvudort; han hade kommit dit för att i det erövrade, från Österrike lösryckta landet lägga grundstenen till ett monument över segern. Jag hör endast delar av samtalet, som rör sig om italienarnas regemente i Sydtyrolen, om förtryck och övergrepp från Italiens sida, men vad jag helt förstår och känner med i är förbittringen, harmen hos tyrolaren, när han talar om vad hans landsmän måste utstå. (Egent-

ligen borde jag, så som jag i den stunden kände det, genast ha vänt om, rest raka vägen ner till "il duce" och försökt tala förstånd med honom — utan tanke på att jag väl knappast skulle ha blivit mottagen!). Jag drar mig till minnes det lilla jag själv, efter ett par dagars turistfärd, vet om förhållandena i det italienska Tyrolen. — De inhemska tjänste- och ämbetsmännen ha avskedats med en usel pension och ersatts med italienare. I min lilla by t. ex. fanns en kvinnlig posttjänsteman, som på mycket bristfälligt tyska gav vänliga svar på — helt andra frågor än dem man riktat till henne. Därvidlag var ju inte skadan så stor, men hade man varit tvungen att anlita doktorn, som naturligtvis också var italienare, kunde ju saken ha varit riskablare. Sina tyska präster hade man, åtminstone här, fått behålla, men när jag sade något härom till en tyrolerkvinna, svarade hon: "Wie lange?" — Skolundervisningen bedrivs naturligtvis, som sig bör i ett erövrat land, på segrarens språk, med det resultat att barnen de första åren inte lära någonting. — Mångfaldiga trakasserier ha förekommit, som väckt bitterhet; så berättade man, att en italiensk ämbetsman förbjudit tyrolarna att ha julgran, i hans tycke en farlig tysk julsed. Detta påminner ju onekligen om den preussiska regimen i Sönderjylland. (Talar man med en "Reichsdeutscher" om förhållandena i Sydtyrolen, så blir han alldeles utom sig, och för tillfället nämns man ju inte riktigt påminna honom om vissa danskar, polacker och elsassare.) —

Till närmaste grannar i kupén har jag ett par damer. Så småningom kommer jag underfund mer att de äro ester. Vi

tala om forna och nuvarande förbindelser mellan Sverige och Estland, och den ena säger: "Vi ester ha lytt under många folk, danskar, svenskar, tyskar och ryssar, men svenskarna äro de enda vi hysa aktning för." Jag tänker för mig själv: svenskarna anses ju — åtminstone av dem själva — för dåliga psykologer. De ha i varje fall inte alltid visat sig som sådana, åtminstone inte gentemot främmande nationaliteter under svenskt välde. Ty finns det väl någon säkrare väg att vinna ett folk än att visa det mildhet och förståelse för dess egenart, vilket naturligtvis inte behöver utesluta fasthet? Visar för resten inte historien, att det knappast lönar sig att försöka undertrycka en nationalitet, som inte vill låta sig undertryckas? Förr eller senare kommer en dag, ett gynnsamt tillfälle, då den skakar av sina bojor och återtar sin frihet. Det vittnar endast om statsmännens "sextusenåriga oskicklighet att tänka" att de gång på gång förgäta detta och begå samma misstag om och om igen. När kommer äntligen den dag, då statsmännen inse, att de, när det gäller sättet att behandla fredliga medborgare i ett erövrat land, skulle kunna ha något att lära av den metod, som gav Frans av Assisi makt över grova missdådare och skogens vilda djur?

ROSA STERN.

F.-B.-F.-kretsarna.

Halmstadskretsen samlades första gången för hösten den 18 september, då museiintendenten, fil. dr Erik Salvén höll ett livligt uppskattat föredrag om de svenska utgrävningarna i Asine och visade en hel del vackra skioptikonbilder av de intressanta fyndplatserna och de rika arkeologiska

fynden. Vid samkväm efter föredraget förekom sång, musik och några ord om årsmötet i våras.

Karlstadskretsen. Av förbiseende har ej blivit omnämnt i Hertha, att Karlstadskretsen 9 mars hade anordnat ett stort möte i skolfrågan å Allmänna Läroverkets stora sal, dit en stor publik infunnit sig. Rektor Thyra Kullgren talade om "Aktuella skolproblem, särskilt med avseende på flickornas undervisning". Rektor Viktor Hammarberg besvarade i sitt föredrag frågan "Hur beröres Karlstads läroverk av vårt skolväsendes omläggning?" — Efter de båda talarnes synnerligen distinkta och klarläggande föredrag kände de närvarande ingen lust att diskutera, utan man skildes åt, nöjd med vad man fått till livs.

Kristianstadskretsen hade d. 4 oktober möte å Frimurarehotellet. Ordf. fru Elisabeth Sjövall höll därvid föredrag om "Allmänna årsmötet i Stockholm 11—12 april." Diverse kretsangelägenheter dryftades. Vid det samkväm, som sedan följde, sjöng fröken Ninnie Hallberg folkvisor ackompanjerad av fröken Clara Munck af Rosenschöld.

Malmöskretsen inledde höstens kretsmöten den 24 sept. med en företrädesvis underhållningsafton. Fru Elisabeth Quensel framlade insamlingskommitténs förslag till stärkande av Förbundets ekonomi och upprättande av pensionsfond. Hon påvisade därvid i en resumé, vad Förbundet hittills uträttat och fortfarande arbetar för i kvinnornas tjänst. Medlemmarna omfattade saken med varmt intresse, och

flera förslag framkommo, såsom årsavgiftens höjande till 5 kronor, en uppläsning-afton, en julfest m. fl. Föreningsmedlemmar åtog sig att bilda kommittéer som skulle få till stånd en julfest med växlande program. — Därefter vidtog en synnerligen stämmningsfull musikavdelning, varvid pianomusik utfördes av fröken Valborg Lundvik och sång av fröken Maria Håkansson.

Stockholmskretsen sammanträdde onsdagen den 10 okt. i Årsta, varvid fru Asta Hägg framlade insamlingskommitténs synpunkter på sitt arbete, och ordföranden meddelade kretsstyrelsens beslut att till främjande av insamlingen anordna en soaré i Konserthusets stora sal, den 6 nästkommande december. Den stora attraktionen blir dr Selma Lagerlöf som då befinner sig i Stockholm och som utlovat en uppläsning. Kronprinsessan Louise hade även lovat närvara. — Härefter vidtog aftonens föredrag som hölls av lektor Emilia Fogelklou över ämnet Barn, kvinnor och män, ett kapitel ur den mänskliga sammanlevnaden.

Varbergskretsen samlades den 25 sept. till det första mötet för hösten. Föredrag hölls av fru Hedda Key-Rasmussen om En kvinnotyp från det moderna Kina. Fru Rasmussen gav en intressant framställning av Soumé Tcheng, Kinas nuvarande minister i Paris. — Fru Maja Lundgren redogjorde därefter utförligt för årsmötet i Stockholm. Senare vidtog tesupé och samkväm. Mötet var talrikt besökt.

Kobbs Théer

äro sedan 100 år tillbaka kända och erkända som de förnämsta och drickas därför av alla verkliga thévänner.

Begär därför alltid

Kobbs Thé

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

Redaktör: *Ellen Kleman.*

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postupplaga: 1/1 år kr. 6:50; 1/2 år kr. 3:50; 1/4 år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan, Stockholm.* Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1-3.* Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen; *kl. 11-4 varje söckendag.* Tel. Norr 48 50, 27 62.

Pigg & Matfrisk
blir Ni av den välkända
järnmedicinen I D O Z A N
Förordas av läkare. Fås å alla apotek.

Om Kapten C. J. Brunskögs bok

NÄSTA KRIG?

— LUFTKRIGET —

säger:

Ärkebiskop Söderblom:

"... Denna framställning med dess lugna och kraftiga saklighet och dess mänskliga och kristna patos måste göra djupt och varaktigt intryck."

Red. Per Albin Hansson:

"... en sakligt mycket givande framställning... Ett sådant program har stora utsikter att bli populärt." Ny Tid.

Major K. A. Bratt:

"Har det utkommit någon fullständigare militärteknisk framställning av de nya stridsmedlen och deras funktioner: mig veterligen icke."

Pris Kr. 2: 50.

Birkagårdens Förlag, Stockholm.

Vid behov av Pälsvaror

i alla kvalitetsskinsorter vänd Eder till mig
JOHN PETTERSON

K Ö R S N Ä R

Upplandsgatan 39. Tel. V. 45 45

Västmannagatan 82. Tel. V. 11027

STOCKHOLM

Svenska Skolmuséets

FILMAVDELNING

BEGÄR MUSÉETS KATALOG.

Postadress: Matteus folkskola,

Pälsar och Kappor

Kontant eller Avbetalning

BILLIGAST direkt från

**ENGELKES
FABRIKER
DROTTNINGGATAN 66
BIBLIOTEKSGATAN 9, 1 tr.
STOCKHOLM**

Homeopatiska Själfläkaren

av Klaar Fransén.

Ny upplaga. Första svenska originalarbete byggt på egna erfarenheter. Förord av läkare. Får å Sv. F. V. H. byrå, Söbyllegatan 36, 1 tr., Stockholm samt i bokhandeln. Pris kr. 6:—.

Utgiven av Svenska Föreningen för vetenskaplig homeopati, Söbyllegatan 36, 1 tr., Stockholm.

Uthyr undervisningsfilmer till skolor, föreläsningföreningar och studiecirklar.

Lämnar kostnadsfritt upplysningar rörande film- och andra projektionsapparaters användande i undervisningens tjänst.

Stockholm, Telefon: 85504.

Innehåll. ✓

Ungdomen och folkförsoningen. *Av Mathilda Widegren.*

Insamlingen för Fredrika-Bremer-Förbundet.

Internationella kvinnorösträttsalliansens elfte kongress.

Stockholms stadsbibliotek. *Av Greta Linder.*

Söndagsmorgon och torghandel i Barcelona. *Av Hanna Rydh.*

Ideal — och ett stycke verklighet. *Av Rosa Stern.*

F.-B.-F.-kretsarna.

Öka hemtrevnaden
med en

HANDOLS
TÄLJSTENS-
KAMIN

Lättskötta. = Bränslebesparande. = Eleganta

Finnas i olika storlekar och prislägen.

Handöls Nya Täljstens och Vattenkrafts Aktiebolag.

Tel. 10180

Birjer Jarlsgatan 33, Stockholm

Tel. N. 5853